

Audite

Jan H. Kompagnie

Roem, liefst eeuwige

Het ligt niet aan de inzet van belanghebbenden, maar het blijft kwakkelen met de pogingen Gouda's reputatie verbonden te krijgen aan een klinkende naam. Manhaftig wordt gepoogd Erasmus van Rotterdam te vervangen door Erasmus van Gouda, maar de wereld is nog niet van deze vanzelfsprekendheid overtuigd. Een andere grootheid, toch al minder bekend dan Erasmus, is Dirk Volkertsz. Coornhert, wiens voornaamste verdienste voor de stad is geweest dat hij er is doodgegaan. Dus zal ook Coornhert van Gouda nooit een begrip worden.

Wat zit er achter dat streven om je als stad je in de warme uitstraling van een beroemdheid te willen koesteren? Stijg je in aanzien wanneer roemrijke lieden toevallig door geboorte of bewust door keuze hun leven binnen jouw stadsmuren hebben doorgebracht? Erasmus zelf noemde het een 'ijdele vorm van verheerlijking' indien een stad of land prat ging op een beroemdheid die uitsluitend door diens eigen verdienste groot geworden was.

Is er dan geen enkele hoop voor Gouda? Blijft het bij Snoy, Bleuland, Vroman, Hind en nog wat ander klein bier? En zou in dit Rembrandtjaar de grote schilder geen uitkomst kunnen bieden? Zowaar, literatuuronderzoek levert een strohalm op. Veel is het niet maar alle begin is moeilijk. Na de dood van echtgenote Saskia van Uylenburg neemt Rembrandt een verzorgster in huis voor zoon Titus. Allebei niet bekrompen zijnde belandt Geertje Dircx alda in des schilders sponde. Maar als een ander jong ding, Hendrikje Stoffels, op het toneel verschijnt, wil Rembrandt, in vrouwenzaken bepaald niet eenkennig, van Geertje af. Deze zegt in eigentijdse bewoordingen dat de schilder haar ten huwelijk heeft gevraagd, en aan die belofte wil ze hem houden. Maar Rembrandt heeft er geen zin meer in, en als afkoopsommen niet werken laat hij haar opsluiten in het tucht- of spinhuis in Gouda, ver weg van Amsterdam. Vijf jaar zit Geertje daar, 'een meedogenloze plek, stinkend naar loog en ertwenpap', zoals Simon Schama schrijft, die nauwelijks archief heeft nagelaten. Uit een Gouds Kamerboek blijkt wel dat Geertje op 31 mei 1655 is ontslagen uit het Tuchthuis; een jaar later al overlijdt ze.

De kans om de relatie tussen Rembrandt en Gouda flink op te poetsen, lijkt verkeken nu dit schlemielige voorval waarschijnlijk de enige link is tussen man en stad. De roem van Rembrandt straalt daardoor niet af op Gouda; het zal blijven bij een voetnoot in de kunstgeschiedenis over een uit de gunst geraakte minnares die voor vijf jaar naar onze stad werd verbannen. En als dat inderdaad alles is, dan moet het ook maar niet uitgeba-zuind worden, het is niet iets om trots op te zijn, want in dit geval kan ook eigen roem, net als loog en erwtenpap, behoorlijk stinken.

Gouda gevormd...

Gouda als hobby. Het klinkt vreemd. Immers, er zijn vele vormen van tijdverdrijf die meer voor de hand liggen, zoals tekenen, lezen en wandelen. Gouda is niet

zozeer een hobby an sich, maar veelal het onderwerp van een hobby. De stad geldt als inspiratiebron voor kunstenaars en knutselaars. Door hen is een groot aantal stadsgezichten op de meest uiteenlopende wijzen vastgelegd. Ditmaal een uitstapje naar Waddinxveen, naar de Sint-Victorkerk, waarover u ook elders in deze *Tidinge* kunt lezen.

Naam en woonplaats?

Mijn naam is Manuel Meewezen en ik woon nu 31 jaar in Gouda.

Met welke techniek fotografeert u?

Elke foto die ik van de Sint-Victorkerk in Waddinxveen gemaakt heb, bestaat uit drie

beelden met een verschillende belichting. De foto's combineer ik dan later met behulp van de computer. Zo ontstaat een effect dat te vergelijken is met technieken die impressionistische schilders als Monet ook in hun schilderijen gebruikten. Er is veel detail in de donkere en de lichte partijen te zien en toch onderling een groot contrast. Het is prachtig om te zien hoe zo'n oude techniek een nieuwe kan aanvullen zodat er een sprekend beeld ontstaat.

Wat trekt u aan in Gouda als onderwerp of inspiratiebron?

Met betrekking tot de genoemde techniek met name haar oude gebouwen. Ik heb er

inmiddels diverse van binnen mogen fotograferen, waaronder de Sint-Janskerk en het museumgoudA. Ik ben altijd op zoek naar meer mogelijkheden.

Wat vindt u uw meest geslaagde werk?

Ik vind het geweldig om de reacties na afloop te zien van de mensen die een directe binding hebben met de gebouwen. Een echt geslaagde foto raakt dan in één keer. Ik zou niet kunnen zeggen welk werk ik momenteel het meest geslaagd vind, maar ik heb erg veel plezier gehad bij het maken van de foto's van de Sint-Victorkerk en de Sint-Janskerk. Ik kijk graag nog naar de foto's terug.

Heeft het (Goudse) publiek al eens kennis gemaakt met uw werk via bijvoorbeeld een expositie?

Na het fotograferen en afdrukken ga ik altijd terug om het resultaat te laten zien. Bovendien staan de foto's op mijn website www.meewezen.nl Op die manier exposeer ik de beelden. Het is een aantal keer voorgekomen dat ik ze ook aan een groter publiek heb laten zien; dat doe ik graag als daar vraag naar is.

Ondergronds

Leon Mijderwijk

In de meeste archeologische publicaties draait het om de vondsten. Over de archeoloog wordt gezwegen. Onterecht, want de opgraver bepaalt in grote mate de waarde van een archeologisch onderzoek. Zijn vak(on)bekwaamheid bepaalt niet alleen wat er aan de oppervlakte komt, maar ook welke gegevens worden vastgelegd. Auteur Leo Verhart, zelf professioneel archeoloog, heeft wel oog voor de persoon achter de vondsten en heeft daarover twee prettig leesbare boeken geschreven: *List & bedrog, vervalsingen in de Nederlandse archeologie* en *Dubbelfocus, Nederlandse opgravingsfoto's uit 1900-1940*.¹ De eerste gaat over vervalste archeologische objecten. Doelbewuste vervalzers of gewone grappenmakers proberen daarmee de archeologische wereld op hun kop te zetten. Het doel varieert van geldzucht tot wetenschappelijke erkenning. Veelal kan pas later, door verbeterde archeologische en technische kennis, het bedrog worden achterhaald. Gaat het hier deels om pseudo-archeologen, in *Dubbelfocus* gaat het over echte archeologie, uit de periode 1900-1940. De term 'dubbelfocus' verwijst naar de dubbele waarde van de foto's. Zij tonen niet alleen de archeologische vondst, maar zij vormen ook een prachtig beeld van de omstandigheden bij opgravingen en sociale verstandhoudingen in die tijd. De archeoloog in keurig pak kijkt toe hoe de arbeiders het graafwerk verrichten. Stilstaan mochten zij soms wel, want anders mislukte de foto.

De link met een Gouds archeologisch onderzoek kon ik bij het herlezen van deze boeken niet onderdrukken, namelijk het wichelroedenonderzoek naar de onderaardse gangen van het kasteel van Gouda. Wichelroedenloopster N. Klein Sprokkelhorst stelde tijdens twee sessies in 1937 vast dat er onderaardse gangen liepen vanaf het kasteel die doorliepen onder de IJssel. Andere wichelroedenlopers stonden sceptisch tegenover de bevindingen van de relatief onervaren zoekster Klein Sprokkelhorst. Opgravingen in 1938 bewezen dat haar aanwijzingen onbetrouwbaar waren. Ook deze opgravingen leverden mooie plaatjes op. Te zien is hoe burgemeester J.G. Gaarlandt, omringd door notabelen, de eerste graszode afsteekt. Het bleef bij die ene zode; in het kader van een werkverschaffingsproject namen meer geoefende grondwerkers het werk van de burgemeester over.